

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б. Жильцов

« _____ » _____ 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УРБАНІСТИКА. СУЧАСНЕ МІСТО

для студентів

спеціальності

051 «Економіка»

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

освітньо-професійної програми 051.00.01 Економіка міста. Урбаністика

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 38 36 / 23

(підпис) _____ (прізвище, ініціал)
« _____ » _____ 2023

Розробник:

Швець Павло Анатолійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

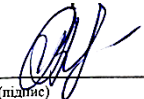
Викладачі:

Швець Павло Анатолійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки

Протокол від 1 вересня 2023 р. № 11.

Завідувач кафедри

(підпис)

А.В. Шлапак

Робочу програму перевірено

1.09.2023 р.

Заступник директора/декана

О.О. Казак

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Вибіркова (вибір з каталогу курсів)	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 кредитів / 180 годин	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість змістових модулів з розподілом:	6	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	84	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	84	
Форма семестрового контролю	залік	

Мета дисципліни засвоєння теоретичних знань з теорії і практики урбанізаційних процесів у світі й в країні в умовах євроінтеграції, формування умінь і практичних навичок управління сучасним містом.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів розуміння основних понять і термінів з урбаністики;
- засвоїти методи, прийоми та показники оцінювання ефективності соціально-економічного розвитку міста;
- набути вмінь творчого пошуку напрямів і джерел розвитку міст з урахуванням специфіки міського господарства;
- сформувати здатність самостійно мислити, аналізувати та використовувати на практиці отримані знання.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- категоріальний апарат урбанізаційних процесів;
- економічну сутність управління містом, її місце і роль в соціально-економічному розвитку країни та її регіонів;
- організаційні засади розвитку й управління містом;
- методи, прийоми й показники оцінювання ефективності розвитку міст;
- об'єктивно існуючі причинно-наслідкові зв'язки між ресурсним

забезпеченням розвитку муніципальної економіки та місцевих органів влади;

вміти:

- застосувати отримані знання в практичній діяльності роботи економіста;
- застосувати отримані знання для проведення аналітичних розрахунків щодо ефективності управлінських рішень;
- застосувати отримані знання під час своєї майбутньої професійної діяльності.

Фахові компетентності:

Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної економіки на мікро- та макрорівні: розуміння принципів економічних законів, їх зв'язку з бізнесом та управлінням; розуміння зв'язку між базовими знаннями, економічними теоріями та елементами бізнес-функцій, бізнес- підприємств, географічних регіонів, розміру підприємств, галузей бізнесу.

Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально- економічні процеси: вміння прогнозувати поведінку економічних агентів, розвиток економічних процесів і явищ на мікро- і макрорівні на основі стандартних теоретичних і економетричних моделей

Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення: здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних економічних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з програми економіки підприємства, проводити розрахунки економічних показників господарської, фінансової, інвестиційної, інноваційної діяльності підприємства, проводити оцінку ефективності всіх видів діяльності підприємства, здійснювати планування та прогнозування всіх видів діяльності підприємства, використовуючи теоретичні знання та практичні навички.

Формування фахових компетентностей у вирішенні економічних питань з ефективного функціонування економіки міста: здатність продемонструвати знання та уміння розробки бізнес-проектів щодо покращення життя людей міста та орієнтованих на підвищення ефективності функціонування економіки міста в умовах євроінтеграційного розвитку України.

Здатність до дослідження та аналізу економічних і фінансових явищ на рівні економіки міста в умовах євроінтеграційного розвитку.

Програмні результати навчання.

Застосування знань та розумінь.

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

Демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.

Набути навички оцінки ситуації та прийняття рішень та основі проведення досліджень та розробки соціально-економічного розвитку міста, розробка смарт-проектів, орієнтація проектів на підвищення ефективності функціонування муніципальної економіки.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
Змістовий модуль 1-2. Світовий феномен урбанізації							
Тема 1. Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	8	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Місто як об'єкт дослідження урбаністики	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль №1	2	-	-	-	-	2	-
Тема 3. Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі	16	4	4	-	-	-	8
Тема 4. Особливості урбанізації в Україні	16	4	4	-	-	-	8
Модульний контроль №2	2	-	-	-	-	2	-
Разом	52	12	12	-	-	4	24
Змістовий модуль 3-4. Місто як соціально-економічна система							
Тема 5. Системний аналіз міста й урбанізованих систем	8	2	2	-	-	-	4
Тема 6. Найкрупніші форми міського розселення	16	4	4	-	-	-	8
Модульний контроль №3	2	-	-	-	-	2	-
Тема 7. Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	8	2	2	-	-	-	4
Тема 8. Міста як арени конфліктів	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль №4	2	-	-	-	-	2	-
Разом	44	10	10	-	-	4	20
Змістовий модуль 5. Основи міської політики							
Тема 9. Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку	16	4	4	-	-	-	8
Тема 10. Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	16	4	4	-	-	-	8
Модульний контроль №5	2	-	-	-	-	2	-
Разом	34	8	8	-	-	2	16
Змістовий модуль 6. Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи							
Тема 11. Функціонально-просторові зміни столиці України	10	2	2	-	-	-	6
Тема 12. Тенденції соціально-економічного розвитку	14	4	4	-	-	-	6
Тема 13. Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	14	4	4	-	-	-	6
Тема 14. Рівень життя населення та перспективи розвитку міста	10	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль №6	2	-	-	-	-	2	-
Разом	50	12	12	-	-	2	24
Усього	180	42	42	-	-	12	84

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1-2. Світовий феномен урбанізації

Тема 1. Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів

Визначення і сутність процесу урбанізації. Характерні ознаки сучасної урбанізації. Особливості просторової еволюції урбанізації. Поняття "урбаністична структура", "територіально-урбаністична структура". Субурбанізація, рурбанізація, деурбанізація. Руралізація міст. Визначальні риси міського способу життя. Глобальність урбанізаційних процесів. Фази урбанізації. Характеристика стадій урбанізації. Показники урбанізації та урбанізованості території. Поняття урбанізованого розселення.

Тема 2. Місто як об'єкт дослідження урбаністики

Місто як інтегральний об'єкт дослідження урбаністики. Дефініції міста. Функції міст. Критерії виділення міст. Властивості й фактори формування міст. Ознаки, за якими здійснюються схеми класифікації й типології міст. Класифікація міст за людністю. Комплексна класифікація монофункціональних міст.

Тема 3. Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі

Особливості світових урбанізаційних процесів на сучасному етапі розвитку суспільства. Кількісні зміни міського і сільського населення у світовому розрізі та за регіонами. Тенденції розвитку міст у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються, регіонально-диференційований розвиток урбанізаційних процесів. Макрополізація світу. Формування агломераційних і надагломераційних утворень. Перспективи урбанізації.

Тема 4. Особливості урбанізації в Україні

Передумови сучасних процесів розвитку міст в Україні. Етап зародження і становлення міст. Індустріальний період розвитку міст. Період незалежної України. Чинники гальмування процесу субурбанізації в Україні. Особливості сучасних урбанізаційних процесів в Україні. Урбанізаційна структура України. Міські агломерації. Проблеми урбанізації в Україні. Пріоритетні заходи для покращення ситуації.

Змістовний модуль 3-4. Місто як система. Місто в системі міст

Тема 5. Системний аналіз міста й урбанізованих систем

Застосування системного аналізу в урбаністиці. Поняття урбанізованої системи. Властивості й принципи конструювання урбанізованих систем. Ознаки міста як системи. Підсистеми міста. Соціально-економічний паспорт міста.

Тема 6. Найкрупніші форми міського розселення

Просторовий і функціональний феномен агломерації. Просторова структура і шляхи формування агломерацій. Властивості агломерацій. Етапи розвитку великих міських агломерацій. Критерії виділення меж агломерацій. Управління агломераціями. Переваги і недоліки агломерацій. Урбанізований район, зона. Формування мегалополісів у світі.

Тема 7. Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку

Конкурентоспроможність міста: поняття і основні передумови виникнення. Індикатори конкурентоспроможності. Класифікації факторів конкурентоспроможності. Маркетинг і брендинг міста. Оцінювання конкурентоспроможності міста. Рейтинг конкурентоспроможності міст світу.

Тема 8. Міста як арени конфліктів

Типізація проблем великих міст. Конфлікти в політичній, економічній, соціальній сферах, а також у сфері взаємовідносин між людиною та природою. Шляхи розв'язання міських проблем. Проблеми малих міст України і можливі напрямки їхнього розвитку.

Змістовний модуль 5. Основи міської політики

Тема 9. Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку

Поняття про сталий (збалансований) розвиток. Основні принципи сталого розвитку. Підходи і рівні управління щодо досягнення сталого розвитку. Правові основи переходу України до сталого розвитку. Концепція сталого розвитку міста.

Тема 10. Планування соціально-економічного та просторового розвитку міст в Україні

Теоретичні аспекти планування розвитку міст. Аналіз і прогноз. Сучасні завдання планування соціально-економічного розвитку міста. Складники системи планування соціально-економічного і просторового розвитку міста. Особливості просторового планування в Україні. Функціональне зонування міста. Стратегічне, середньо- і короткострокове планування. Проблеми системи планування розвитку міст в Україні.

Змістовний модуль 6. Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи

Тема 11. Тенденції соціально-економічного розвитку

Основні показники соціально-економічного розвитку міста. Динаміка соціально-економічного розвитку. Інвестиційно-інноваційні чинники зростання.

Місто у міжнародних рейтингах. Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року: пріоритети, цільові індикатори та інструменти реалізації.

Тема 12. Функціонально-просторові зміни столиці України

Методологічні підходи до виділення вузлових територій міста. Вузлові території Києва, їх сучасна трансформація. Вплив неолібералізму на урбаністичні процеси міста. Оптимізація міського простору: пріоритети й проблеми вирішення. Стратегічне планування соціально-просторового розвитку міста. Концепція комплексного впорядкування міського простору м. Києва.

Тема 13. Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку

Фінансове забезпечення функцій органів місцевого самоврядування і умовах бюджетної децентралізації. Структура дохідної та видаткової частин місцевого бюджету міста. «Громадський бюджет» як інструмент активних громадян, що допомагає змінити місто на краще.

Тема 14. Рівень життя населення та перспективи розвитку міста

Рівень життя населення міста з урахуванням специфіки розвитку соціально-економічних процесів на сучасному етапі. Світовий досвід досліджень рівня життя. Концепція дослідження рівня життя населення України. Оцінка рівня життя населення Києва. Концепція «Київ смарт сіті».

Контроль навчальних досягнень
Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1-2		Модуль 3-4		Модуль 5		Модуль 6	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1	Відвідування лекцій	1	6	6	5	5	4	4	6	6
2	Відвідування семінарських занять	1	6	6	5	5	4	4	6	6
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	5	25	4	20	6	30
4	Робота на семінарських заняттях	10	6	60	5	50	4	40	6	60
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50	2	50	1	25	1	25
Разом				152		135		93		127
Максимальна кількість балів:							507			
Розрахунок коефіцієнта:							507 / 100 = 5,07			

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1-2. Світовий феномен урбанізації			
1	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	4	5
2	Місто як об'єкт дослідження урбаністики	4	5
3	Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі	8	10
4	Особливості урбанізації в Україні	8	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3-4. Місто як соціально-економічна система			
5	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	4	5
6	Найкрупніші форми міського розселення	8	10
7	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	4	5
8	Міста як арени конфліктів	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Основи міської політики			
9	Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку	8	10
10	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	8	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи			
11	Функціонально-просторові зміни столиці України	6	10
12	Тенденції соціально-економічного розвитку	6	10
13	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	6	5

14	Рівень життя населення та перспективи розвитку міста	6	5
	Разом	84	105

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 3, 4 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 5, 6 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 7, 8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
V	Теми 9, 10 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
VI	Теми 11, 12, 13, 14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – залік. Виставляється на останньому занятті за кількістю набраних в семестрі рейтингових балів (в межах 100).

6.3. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

На залік не передбачено.

6.4. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-34

Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Змістовий модуль 1-2				Змістовий модуль 3-4				Змістовий модуль 5		Змістовий модуль 6			
Назва модуля	Світовий феномен урбанізації				Місто як соціально-економічна система				Основи міської політики		Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Теми семінарських занять		Теми лекцій	
Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів
Місто як об'єкт дослідження урбаністики	Місто як об'єкт дослідження урбаністики	Місто як об'єкт дослідження урбаністики	Місто як об'єкт дослідження урбаністики
Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі	Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі	Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі	Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі
Особливості урбанізації в Україні	Особливості урбанізації в Україні	Особливості урбанізації в Україні	Особливості урбанізації в Україні
Системний аналіз міста й урбанізованих систем	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	Системний аналіз міста й урбанізованих систем
Найкрупніші форми міського розселення	Найкрупніші форми міського розселення	Найкрупніші форми міського розселення	Найкрупніші форми міського розселення
Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку
Міста як арени конфліктів	Міста як арени конфліктів	Міста як арени конфліктів	Міста як арени конфліктів
Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку	Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку	Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку	Концепція сталого (збалансованого) міського розвитку
Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні
Функціонально-просторові зміни столиці України	Функціонально-просторові зміни столиці України	Функціонально-просторові зміни столиці України	Функціонально-просторові зміни столиці України
Тенденції соціально-економічного розвитку	Тенденції соціально-економічного розвитку	Тенденції соціально-економічного розвитку	Тенденції соціально-економічного розвитку
Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку
Рівень життя населення та перспективи розвитку міста	Рівень життя населення та перспективи розвитку міста	Рівень життя населення та перспективи розвитку міста	Рівень життя населення та перспективи розвитку міста
Самостійна робота	30 балів		25 балів
Поточний контроль	МК – 25 балів	МК – 25 балів	МК – 25 балів
МК – 25 балів	МК – 25 балів		МК – 25 балів
ПК	Залік. 507 / 100 = 5,07		

Рекомендовані джерела Основна (базова)

1. Литвиненко Т.П. Планування розвитку територій: навч. посіб. / Т.П. Литвиненко, В.В. Тимошевський, І.В. Ткаченко. – Полтава: ПолтНТУ, 2017. – 326 с.
2. Метрополійні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації : монографія / НАН України. Державна установа «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред. М.І. Мельник. – Львів, 2016. – 552 с.
3. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін: монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 438 с.

4. Smart-інфраструктура у сталому розвитку міст: світовий досвід та перспективи України / Аналітична доповідь; кер. проекту К. Маркевич. – К., Центр Разумкова, 2021. – 400 с.
5. Теорія і практика управління розвитком міських агломерацій: монографія / С.В. Богачов, М.В. Мельникова, В.А. Устименко [та ін.]; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Харків: ТОВ “Водний спектр Дж-Ем-Пи”, 2017. – 209 с.

Додаткова

1. Адамов Б. І. Організаційно-економічні основи управління розвитком міст / Б.І. Адамов. – К., 1998. – 215 с.
2. Безлюбченко О.С. Урбаністика: навч. посібник / О.С. Безлюбченко, О.В. Завальний; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 273 с.
3. Берданова О.В. Планування соціально-економічного розвитку міста: монографія / О.В. Берданова, В.М. Вакуленко, І.В. Валентюк [та ін.]; за ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К., 2011. – 160 с.
4. Бінгем Р., Гилл Е., Вайт С. Фінансування економічного розвитку. Пер. з англ. Пехник Г. та Дегтярьова В. – Львів: Літопис, 2003.
5. Гвазава Н. Г. Сучасні концепції місцевого економічного розвитку // Державне будівництво. Електронне наукове фахове видання ХарРІДУ НАДУ. – Харків, 2012. – № 1 (<http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/20121/doc/2/11.pdf>).
6. Геоурбаністика: навч. посіб. / О.Л. Дронова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2014. – 419 с.
7. Економіко-правові проблеми розвитку великих міст та агломерацій в Україні: [монографія] / С.В. Богачов, М.В. Мельникова, В.А. Устименко та ін. – Харків: Видавництво «НТМТ», 2015. – 247 с.
8. Іщук С.І. Київська господарська агломерація: досвід регіонального менеджменту / С.І. Іщук, О.В. Гладкий: монографія. – К., 2005. – 239 с.
9. Київ як екологічна система: природа–людина–виробництво–екологія. – К., 2001. – 259 с.
11. Методи та механізми фінансування місцевого економічного розвитку / Борода М., Гінкул А., Рубановський К. // Центр громадської експертизи, Проект “Місцевий економічний розвиток міст України”. – К., 2012 (http://www.mled.org.ua/media/docs/Financial_Methods_and_Mechanisms_Report_Kyiv_2012.pdf).
12. Інструментарій місцевого економічного розвитку / Проект “Локальні інвестиції і національна конкурентоспроможність”, АМР США, 2012 (http://linc.com.ua/rus/Reports_&_Publications/Tools_&_Resources_for_Practitioners/LED_toolkit/).
13. Місцевий економічний розвиток: моделі для успіху / Інститут Реформ. – К., 2003 (<http://www.civicua.org/main/data?t=3&c=1&q=23693>).
14. Стимулювання економічного зростання на місцевому рівні / Біла С.О, Шевченко О.В., Кушнір М.О., Жук В.І. та ін. – К.: НІСД, 2013 (http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_nauk_an_rozrobku/region_zrostan.pdf)
15. Управління сучасним містом: підручник / за ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2008. – 632 с.

Інформаційні джерела:

1. Асоціації міст України. Режим доступу до сайту: <http://auc.org.ua/bill>
2. Київська міська державна адміністрація. Режим доступу до сайту: <https://kyivcity.gov.ua>
3. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

6. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.org>

7. Електронна бібліотека освітнього порталу. URL: <http://www.osvita.org.ua/library>